

REFERAT Landdistriktsudvalget d. 05-02-2026

Mødedato Torsdag d. 05. februar 2026 kl. 16:00

Mødested E.3.16

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Introduktion til grøn trepart opgaven.....	4
Drøftelse af plansager uden for Randers.....	12
Sagsstyringsliste pr. 26. januar 2026.....	13
Forvaltningen og formanden orienterer.....	14
Digital underskrift for tilstedeværelse.....	15

Punkt 13: Godkendelse af dagsorden

00.01.00-G01-49-23

Beslutning

Intet forfald på mødet.

Punkt 14: Introduktion til grøn trepart opgaven

13.02.08-P00-2-25

Resumé

I nærværende sag introduceres udvalget til opgaverne forbundet med den Grønne Trepert. Overordnet omfatter opgaverne følgende hovedelementer:

- 1) lodsejerinvolvering i udrulningen af omlægningsplanen*
- 2) opdatering af de eksisterende omlægningsplaner i regi af de 3 lokale grønne treparter*
- 2) gennemførelse af de konkrete projekter finansieret af staten*

I relation til lodsejerinvolveringen vil nærværende sag på næste møde i udvalget blive efterfuldt af forvaltningens forslag til indhold og omfang af lodsejerdialogen tilknyttet udrulningen.

Forvaltningen anbefaler desuden, at udvalget beslutter, at informere alle lodsejere i oplandet til Hjarbæk Fjord og med arealer i ådalen om det særlige tilbud som findes i 2026 i forhold til ekstensivering af produktionsarealerne.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til byrådet via landdistriktsudvalget og økonomiudvalget,

1. at introduktionen tages til efterretning
2. at oplyse alle lodsejere med arealer udpeget i omlægningsplanerne i oplandet i Hjarbæk fjord og beliggende i ådalen om det i sagen beskrevne engangstilbud

Beslutning

1. at taget til efterretning
2. godkendt så alle lodsejere oplyses

Sagsfremstilling

Randers Byråd vedtog den 15. december 2025 den første grønne omlægningsplan for Randers Kommune. Se bilag 1.

De nationale og globale natur, klima og miljøforhold, som ligger til grund for de statslige krav om udarbejdelse af grønne omlægningsplaner kan opsummeres i følgende forhold:

- A. Havmiljøet i Danmark, specielt fjordene, har i dag en meget lav biodiversitet med meget få arter i omfang og antal og er flere steder tæt på at fremstå som "vandørkener" med død havbund i lange perioder og en biodiversitet, hvor fisk, skaldyr og pattedyr mangler i fødekæderne. Samtidigt er fjordene som badevand meget lidt attraktive, når bunden og vandfasen lugter af råd
- B. Den mest effektive måde at binde CO₂ sker i naturen via skovvækst, mosedannelse, vådenge og oversvømmelse af ådalene. Derfor er arealomlægning et effektivt virkemiddel og en forudsætning for at kunne leve op til Klimaloven.
- C. Tabet af biodiversitet nationalt og globalt udgør et omfang som indebærer, at tabet såvel globalt og national er en udfordring på niveau med klimaudfordringen.
- D. Omlægningen af landbrugsarealer giver samtidige gevinster for klima, biodiversitet, grundvandet, vandmiljøet, naturen og borgernes muligheder for rekreation (flere gevinster for de samme samfundskroner).

Alle forhold som genfindes i Randers Kommune. Med de store ådale i kommunen er Randers kommune specielt velegnet til at bidrage markant til de nationalt besluttede arealomlægninger.

Med den netop vedtagne Klima-, Miljø- og naturpolitik se bilag 2, har byrådet vedtaget følgende konkrete målsætninger, der fastsætter ambitionerne for naturen og miljøet i Randers kommune og dermed også de ambitioner som arbejdet med arealomlægningen skal understøtte.

- at leve op til regeringens klimalov og de nationale målsætninger om at reducere udledningen af CO₂ og øvrige drivhusgasser samt øge optaget af CO₂ fra atmosfæren

- at søer, fjord og vandløb skal have høj økologisk tilstand hurtigst muligt, så rent vand, stor artsrigdom og klimarobusthed kendetegner vandnaturen i kommunen.
- at understøtte en bæredygtig fødevarerproduktion lokalt, hvor der ikke tabes næringsstoffer til vandmiljøet eller grundvandet
- at etablere mere sammenhængende natur i kommunen forankret omkring bl.a. Gudenåplanen.
- at fremme en bæredygtig byudvikling med særlig fokus på mere og bedre natur også i byerne.
- at prioritere hurtig implementering af omlægningsplanen udarbejdet i den grønne trepart.
- at bidrage til en øget biodiversitet i Danmark med særlig fokus på etableringen af en naturrig, sammenhængende og klimarobust Gudenådal og Randers Fjord.
- en fortsat voksende andel af biodiversitetsskove i kommunen.

Indhold og nationalt fagligt grundlag for omlægningsplanen

Omlægningsplanen omfatter 3 delplaner for de 3 vandoplande til henholdsvis Randers Fjord, Mariager Fjord og Hjarbæk Fjord. Omlægningsplaner er 1. trin i udmøntningen af de statslige aftaler mellem Landbruget, Folketinget og Danmarks naturfredningsforening navngivet henholdsvis "Aftale om et Grønt Danmark" og "Aftale om Implementering af et Grønt Danmark".

Med disse aftaler fra 2024 har kommunerne i en rammeaftale mellem KL og staten fra 13. december 2024 fået tildelt en central rolle, idet kommunerne har fået ansvaret for planlægning og implementering af de i aftalerne ambitiøse arealomlægningsindsatser målrettet markante CO₂ reduktioner, god økologisk tilstand af havmiljøet og mere og bedre sammenhængende natur.

Arealomlægningen omfatter på nationalt plan omlægning af landbrugsjord:

- til lavbundslande, der binder CO₂ svarende til 140.000 ha på landsplan.
- til skovrejsning på 250.000 ha, der binder CO₂ og giver en kvælstof reduktion.
- til lavbund – og vådområder, der giver en kvælstof reduktion.
- til ny sammenhængende natur, som del af Danmarks implementering af EU's biodiversitetsmål

Ved at fjerne dræning fra 140.000 ha tørverige lavbundsarealer inklusiv randarealer og plante 250.000 ha skov (heraf 100.000 ha urørt) skal CO₂-udledningen fra markerne reduceres og mere CO₂ bindes fra luften.

Dertil kommer, at kvælstofudledningen fra landbruget skal reduceres med 13.780 ton på landsplan ved at tage højt kvælstofudledende arealer ud af drift (arealer med lav kvælstof retention).

Klima- og kvælstofiltagene skal derudover sikre, at der bliver etableret store sammenhængende naturområder i et omfang som betyder, at 20% af Danmarks areal vil have natur som hovedformål. Specielt de arealer, der har potentiale til at indgå som natur og som ligger i sammenhæng med eksisterende større naturområder er vigtige at få indarbejdet i den grønne treparts omlægningsplan.

Endeligt skal også sårbare grundvandsområder beskyttes, og et rentabelt landbrug skal være muligt på de resterende arealer.

Byrådets opgaver

Byrådets opgave er således underopdelt i 3 hovedindsatser:

1. vedtagelse af principper for arealomlægningen (er sket).
2. vedtagelse af omlægningsplanen for Randers kommune (er sket) og opdateringen heraf.
3. gennemførelse af arealomlægning via konkrete projekter finansieret af staten og i et frivilligt samarbejde med lodsejerne.

Udpegningen af de arealer som i Randers kommune kan bidrage til at ovenstående nationalt aftalte mål bliver tilgodeset, fremgår af byrådets samlede vedtagne omlægningsplan, dækkende de 3 vandoplande Mariagerfjord, Randers Fjord og Hjarbæk Fjord - Bilag 1.

Ovenstående nationale aftalte mål skal dog tilgodeses forskelligt, således at kvælstofmålet skal tilgodeses indenfor hvert vandopland, klimamålene og natur, skov og grundvandsmålene skal tilgodeses nationalt. Tidsfristen for at efterleve målene er hellere ikke ens, idet kvælstofmålene skal være tilgodeset i 2027, de første klimamål i 2030 og målene vedr. skovrejsning først skal tilgodeses i 2045.

De første omlægningsplaner vedtaget af alle kommuner her i december 2025 udpeger alene landbrugsarealer, der kan tages ud af drift og overgå til andre formål.

Omlægningsplanen og de lokale trepartar

Da omlægningsindsatserne udpeget i omlægningsplanerne - se bilag 1, er baseret på frivillighed, forventede kvælstof gevinster og forventede CO₂-afgifter, er de 3 lokale trepartar og byrådene som har udarbejdet forslaget til omlægningsplanerne forpligtet i de nationale aftaler til løbende at opdatere omlægningsplanen, således at den altid anviser en realiserbar vej til indfrielse af de ovenfor nævnte nationale mål.

For at alt dette skal lykkes, er det nødvendigt, at der planlægges, så de jorde, der tages ud af drift, har størst effekt på flest mulige af de parametre, som adresseres i aftalen.

De principper som Randers byråd vedtog blev også efterfølgende vedtaget i de lokale grønne trepartar til Hjarbæk Fjord, Mariager Fjord og Randers Fjord. Principperne var at udpegningen af velegnede arealer skal tage udgangspunkt i følgende:

- Mest effektive arealer mht. CO₂-tilbageholdelse
- Mest effektive arealer mht. kvælstofreduktion (jord med lav retention/stor udsivning af kvælstof til vandmiljøet)
- Arealer med de vigtigste og flest mulige synergieffekter mht. CO₂, kvælstof, biodiversitet og grundvand.

Dertil kommer, at Randers byråd har vedtaget, at der ønskes planlagt for udtagningen af arealer i et omfang, som betyder, at en statslig regulering på udledningen af kvælstof på bedriftsniveau kan undgås i Randers.

Disse principper er efterlevet med den af byrådet vedtagne omlægningsplan - se bilag 1.

Hver af de 3 lokale grønne trepartar er et samarbejdsorgan, som skal planlægge, koordinere og gennemføre en omlægningsplan indenfor den enkelte treparts geografiske område og dermed på tværs af kommunegrænserne. De grønne trepartar har ingen beslutningskompetencer og er ikke myndighed, men optræder som facilitator, sparringspartner og rådgiver for byrådene. De grønne trepartar er således sammensat af følgende parter.

- Kommunerne med areal indenfor oplandet
- Landbrugsforeninger med medlemmer i de deltagende kommuner
- Lokale repræsentanter for DN, som er aktive i de deltagende kommuner.

Hver af de 3 lokale grønne trepartar har som opgave at udarbejde og opdatere en omlægningsplan for hvert deres vandopland med fokus på at få størst mulig effekt/synergi ud af de virkemidler (skovrejsning, lavbundsprojekter, vådområdeprojekter og naturområder), der kan opnås statslig støtte til indenfor oplandet, samtidigt med at alle de lovpligtige nationale bindende mål bliver opnået ved at tage mindst mulig landbrugsjord ud af drift.

I alle tre trepartar har der været enighed om at planlægge for at tage hele det mulige potentiale for lavbundsprojekter/tørvejorde i ådalene + randarealer med i omlægningsplanen ligesom alle mulige vådområder er taget med. Der er således enighed om, at arealanvendelsen i ådalene fremover er målrettet kvælstofreduktioner, klimabeskyttelse og mere natur.

Udover de ovenfor nævnte landsdækkende mål for biodiversitet, lavbundsarealer og skovrejsning, har staten fastsat specifikke krav til reduktion af kvælstof i de enkelte vandområder i henhold til EU's vandrammedirektiv udmøntet i den statslige vandplan III.

I oplandet til Mariager Fjord, Hjarbæk Fjord og Randers Fjord, skal der derfor reduceres henholdsvis 209 tons, 2804 tons og 305 ton af den udledte kvælstof til fjordene.

Lokal Trepart Randers Fjord

Oplandet til Randers Fjord er stort og udgøres af hele gudenåoplandet. For Randers Fjord er kvælstofindsatskravet kun på 305 ton. Det har derfor været nemt alene indenfor lavbundspotentialet i ådalene og vådområde potentialet i fjorden at planlægge for ca. 3 gange større kvælstofreduktion end kravet på de 305 ton kvælstof. I denne trepart er det derfor i forbindelse med byrådets godkendelse i december godkendt at udpegningen af arealer til skov først sker i 2026-udgaven af omlægningsplanen. Det skal dog nævnes, at vådområde potentialet i meget stort omfang findes i Randers kommune, da de relevante arealer ligger i tilknytning til Fjorden i pumpe/digelagene.

I Randers Fjord oplandet er Gudenåplanens arealudpegning efter trepartens anbefaling medtaget i omlægningsplanen.

I forhold til udpegning af sammenhængende natur anbefaler den grønne trepart udpegning af arealer i Favrskov Kommune, som allerede indgår i lodsejrdialoger herom.

Lokal Trepert Hjarbæk Fjord

På grund af det meget høje kvælstofreduktionskrav til Hjarbæk Fjord (Lovns Bredning) på 2804 ton har det derimod her været helt umuligt at finde den nødvendige reduktion af kvælstofpåvirkningen til fjorden uden også at skulle planlægge for udpegninger af arealer på højjorden. Her er udpegninger af lavbundsarealerne og vådområder i ådalene ikke nok.

For at fordele den nødvendige kvælstofreduktion på højjordene i oplandet til Hjarbæk fjord anbefalede den lokale trepart, at de enkelte kommuner i oplandet til Hjarbæk Fjord planlægger for udtagning af højbundsjord i et omfang, der svarer til, hvor meget lav retentionsjord (lav retention er ensbetydende med et højt tab af kvælstof fra rodzonen til havet) den enkelte kommune har, set i forhold til lavretentionsjord i hele oplandet. Det betyder, at de kommuner, der har mest lavretentionsjord skal planlægge at udtage mere jord end de kommuner, der har en lavere mængde lavretentionsjord. På denne måde skal der alt i alt tages mindst muligt landbrugsjord på højjorden ud af drift.

Efter formandsskabsmøde i den grønne trepart med Ministeren, Jeppe Bruus, er det blevet slået fast, at omlægningsplanerne altid skal tilgodeses, at der er udpeget areal som sikrer, at mindst 100% af kvælstofindsatskravet for det pågældende vandopland tilgodeses. Den del af kvælstofindsatskravet, der sikres ved udpegning af areal på højjorden, kan dog udpeges som "restudpegning". Herved sikres i følge ministeren, at staten vil have særligt fokus på disse områder ved tildelingen af fremtidige statslige midler, herunder den såkaldte akutpakke (ekstra statslige midler).

"Rest udpegninger" omfatter derfor areal som det er mest effektivt at lade indgå for at opnå den nødvendige kvælstof reduktion og kan i fremtiden blive til skov, natur, minivådområder mm.

Som følge heraf er områder på højjorden med lav kvælstof retention i den vedtagne omlægningsplanen for Hjarbæk Fjord udpeget med betegnelsen "rest udpegning" og dækker i første omgang over potentiel skov og/eller natur for at sikre den krævede kvælstof- eller fosforreduktion og samtidig skabe områder til sammenhængende natur også.

Lokal Trepert Mariager Fjord

I denne trepart er udfordringerne og de anbefalede løsninger de samme som i oplandet for Hjarbæk Fjord. Den grønne trepart har derfor også valgt, at anbefale udpegning af areal, som "restudpegning" for at tydeliggøre, at disse arealer er udpeget på højjord med lav retention og kræver en særlig opmærksomhed, hvis de skal kunne komme i mål. Som med Hjarbæk Fjord er det arealer, der er udpeget til skov og øvrig natur på højjorden derfor også udpeget som "rest udpegning". Dette gælder dog alene udpegninger i Mariagerfjord kommune, idet disse udpegninger er relateret til kvælstofkravene.

I såvel Mariager Fjord og Randers kommune er der udpeget højjord (landbrugsjorde, der ikke er eller vil kunne blive vandlidende) til sammenhængende natur og eller skovrejsning.

I modsætning til Hjarbæk fjord er udpegningen af områderne på højjorden til skovrejsning i Randers Kommune ikke begrundet i kvælstofindsatskravet til fjorden, idet kvælstof i vandet fra Mariagerfjord oplandet beliggende i Randers kommune, løber i den ydre del af Mariagerfjord, hvor der ikke for nuværende er nogen statslige krav til kvælstofreduktioner fra oplandet.

Udpegning af skov/natur på højjorden i Randers kommune er derfor begrundet i følgende forhold.

- Det er fagligt usikkert om vandet løber til indre eller yder fjorden. Dette afklares først i løbet af 2026/2027. Skulle vandet løbe til indre fjorden vil der være et kvælstofkrav.
- Det sikrer et vigtigt bidrag fra Randers Kommune til de nationale målsætninger for Klimareduktion og skovrejsning og efterlevelsen af Byrådets Klimaplan
- Det muliggør, at statslig kvælstof reguleringen på markniveau fra 2027 kan undgås i oplandet til Mariagerfjord i Randers Kommune.
- Det sikre udpegningen af sammenhængende natur i et område med et meget højt potentiale for høj kvalitets natur med stor biodiversitet.
- Det sikre at kvælstof ikke fortsat belaster de meget naturrige kildevæld og rigkær i Kastbjerg Ådal.

De forestående opgaver:

Med vedtagelse af den første omlægningsplan i december 2025 sag nr. 336, se bilag 1, omfatter de forestående opgaver nedenstående:

Lodsejerinvolvering

Randers Kommune har i maj 2025 afholdt 4 lodsejermøder om den grønne trepart. Det var til møderne muligt at stille spørgsmål og bidrage med forslag til potentielle projekter. Der var god tilslutning med ca. 100 fremmødte til hvert møde og interesse for sagen også fra lodsejere, der gerne ville sælge jord. Der har været udsendt et brev via digital post til lodsejere med yderligere information om den grønne trepart, kontaktinformationer mm. Derudover blev de lodsejere som bliver berørt af de 3 vedtagne omlægningsplaner via digital post informeret herom i december 2025.

I forbindelse med konkrete forundersøgelser af skitseprojekterne vil lodsejerne jf. de statsligt fastsatte procedure blive personligt kontaktet, som det er sket med gennemførelse af alle de tidligere igangsatte og gennemførte vand- og naturprojekter for at afklare deres muligheder og ønsker i forbindelse med den frivillige omlægning af deres arealer.

På næste møde i udvalget vil forvaltningen foreslå en konkret proces for dette arbejde inklusiv en acceleration af opgaven, idet den statsligt fastsatte korte tidsfrist for igangsætning af kvælstof og klimaprojekterne inden udgangen af 2027 indebærer, at den nuværende indsats i forvaltningen med 2 personer allokeret udelukkende til denne typer projekter slet ikke muliggør den hastighed og lodsejer sparring, der er nødvendig for at tilgodese statens tidsfrister.

Opdatering af omlægningsplanerne

Kommunerne skal i samarbejde med de lokale treparter efter principvedtagelsen i 2025 og frem mod 2030 sikre en løbende opdatering af omlægningsplanerne. Sideløbende arbejder forvaltningen i samarbejde med lodsejerne med at udvikle arealomlægningsprojekterne i omlægningsplanen frem mod realisering. Herunder øvrig myndighedsbehandling og tilpasning af kommuneplanen.

Såfremt Byrådet i 2026 har forslag til ændringer af de nu 3 vedtagne omlægningsplaner til Mariagerfjord, Hjarbæk Fjord og Randers Fjord vil dette skulle forelægges de tilsvarende 3 grønne treparter i 2026 med henblik på en fornyet forhandling om indholdet i omlægningsplanerne. Først når der er opnået enighed i de grønne treparter om de ønskede ændringer kan disse ændringer indarbejdes i omlægningsplanerne.

Byrådet kan dog altid i forhold til de kommuneplan relaterede temaer vedtage ændringer uden at dette skal aftales i den grønne trepart. Omlægningsplanerne er således målrettet statslige tilskud og afløser ikke kommuneplanlægningen. De 2 planer skal understøtte hinanden for at der kan ske den i den grønne trepart anbefalede omlægning.

På nuværende tidspunkt forventes der i 2026 at skulle vedtages ændringer af de gældende omlægningsplaner i regi af de 3 grønne treparter og byrådet som følgende af følgende forhold.

- a. Projekter, der bortfalder indenfor oplandene pga. manglende tilslutning eller tekniske og lovgivningsmæssige forhindringer.
- b. Aftaler i de grønne treparter fra 2025 om, at der i 2026 skal arbejdes videre med udpegning af arealer til skov og sammenhængende natur samt grundvandsbeskyttelse
- c. Ændringer som de nye byråd ønsker.

I forhold til Randers kommune har byrådet allerede i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplanen i 2025 besluttet, at kommuneplanen for det åbne land skal vedtages inden sommeren 2026. Det vil betyde, at det skal afklares om skovudpegningerne i omlægningsplanerne skal indarbejdes 1 til 1 i kommuneplanen, eller om der er behov for ændringer af omlægningsplanen.

Er der behov for ændringer vil det påvirke en eller flere af de 3 nugældende omlægningsplaner i Randers kommune.

Gennemførelse af de konkrete projekter

Såfremt de 3 omlægningsplaners samlede udpegede arealer til kvælstof reduktioner ikke er igangsat omlagt inden udgangen af 2027, vil landbruget i disse oplande opleve en statslig regulering på bedriftsniveau gældende for alle arealer med landbrugsproduktion. Den såkaldte "kvælstofhammer". Tilsvarende vil landbruget blive pålagt en CO₂ afgift i første omgang relateret til lavbundsarealer, der fortsat anvendes til produktion og senere fra 2030 også husdyrproduktionen. En afgift som vil afspejle landbrugets deltagelse i de foreslåede projekter i omlægningsplanen med klimagevinster.

I december 2025 blev den konkrete udmøntning af "kvælstofhammeren" vedtaget. Som konsekvens heraf vil staten fremmod 2027 bl.a. baseret på de nationale fastlagte retentionskort for hvert vandopland, fastsætte udledningskvoter for hver bedrift/ejendom. For marker med en lav retention, vil udledningskvoten betyde et mere begrænset kvælstof råderum, end for marker med høj retention

Denne udledningskvote kan den enkelte ejendom i henhold til anbefaling fra SEGES (landbrugets nationale forsknings- og rådgivningscenter) tilgodeses ved:

- 1) at gennemføre de konkrete kvælstof reducerende arealomlægningsprojekter, hvor en del af ejendommens areal omlægges til
 - o vådområde, lavbund, minivådområde eller skov
- 2) ændret afgrødevalg fra efteråret 2026
- 3) ekstensivering af et areal
- 4) kvotehandel, forpagtning af jord og produktionssamarbejder
- 5) modtage en kompensation for produktionstab.

Derudover skal det oplyses, at de kvælstof reduktionsgevinster som opnås ved arealomlægningsprojekterne tilfalder alle ejendomme i et opland kollektivt, således at reduktionen anvendes til at forøge udledningskvoten for oplandet.

Ovenstående aftale tilgodeses i den af byrådet vedtagne omlægningsplan f.eks. ved at de udpegede højjorde i Hjarbæk fjord oplandet bl.a. er udvalgt, fordi det er de højjorde, hvor der er lav retention i forhold til fjorden.

Som noget helt særligt, er det i den konkrete udmøntning af markreguleringen, aftalt, at i 2026 vil den forventede kvælstofreduktion for arealer, der er ansøgt ekstensiveret inden 1. april 2026 få mulighed at kunne blive godskrevet allerede i 2027 for kvælstofgevinsten, selvom projektet ikke er gennemført endnu (et engangstilbud fra staten).

For at dette engangstilbud kan understøtte en bæredygtig landbrugsproduktion og en samtidig hurtig implementering af omlægningsplanen anbefales det, at udvalget allerede i nærværende sag vedtager at oplyse alle lodsejere med arealer udpeget i omlægningsplanerne i oplandet i Hjarbæk fjord og beliggende i ådalen om dette tilbud.

Efter 2026 vil kvælstof reduktionen fra arealomlægningsprojektet godkendt til ekstensivering i 2026 først blive godskrevet udledningskvoten for oplandet, når arealomlægningsprojektet er gennemført (op til 7 års omlægningsperiode er normalt i dag).

Til orientering skal det oplyses at den beskrevne ekstensiveringsordning indebære, at arealer ikke dyrkes og man forpligtiger sig til at deltage i kommende arealomlægningsprojekter.

Nedenfor er det forestående arbejde i relation til de 3 omlægningsplaner opsummeret. For alle omlægningsplanerne skal det nævnes, at Byrådet med vedtagelsen af Klima, miljø- og naturpolitikken har vedtaget:

- *at prioritere hurtig implementering af omlægningsplanen udarbejdet i den grønne trepart.*

Forestående opgaver i Randers Fjord

For Randers Fjord har byrådet udover arealudpegningerne i omlægningsplanen vedtaget følgende målsætninger:

- *at etablere mere sammenhængende natur i kommunen forankret omkring bl.a. Gudenåplanen.*
- *at bidrage til en øget biodiversitet i Danmark med særlig fokus på etableringen af en naturrig, sammenhængende og klimarobust Gudenådal og Randers Fjord.*

Dertil kommer, at forvaltningen med udgangspunkt i gudenåplanen og en tæt forankret dialog med de øvrige kommuner i Gudenåkomiteen har indledt en dialog med de store nationale naturfonde om at indgå i en strategisk samarbejde med dem om at sikre finansiering af en hurtig udrulning af gudenåplanen i Randers Fjord, for hermed at opnå en ren og attraktiv fjord indenfor 10 år. Forvaltningen forelægger særskilt sag herom i foråret 2026.

Ovenstående betyder, at udrulningen af omlægningsplanen for Randers Fjord anbefales at tage udgangspunkt i en udrulning af gudenåplanen og vil derfor omfatte bl.a.

- Etablering af vådområder ved Randers Fjord
- Etablering af Strandenge ved Randers Fjord
- Etablering af våde enge og lavbundsprojekter i Gudenådalen
- Etablering af stenrev i Randers Fjord
- Etablering af sammenhængende høj kvalitets natur i åen og ådale.

Den grønne trepart for Randers Fjord støtter op om en udrulning af Gudenåplanen samt at Gudenåplanen indarbejdes i den forestående opdatering af kommuneplanen for det åbne land.

Gennemførelsen af Gudenåplanen er også i overensstemmelse med byrådets Klima, Miljø- og Naturpolitikens målsætninger. Arbejdet med udrulningen af Gudenåplanen anbefales derfor ske i tæt samarbejde med Miljø- og teknikudvalget.

Forestående opgaver i Hjarbæk Fjord oplandet

For Hjarbæk Fjord vil arealomlægningsprojekterne tage udgangspunkt i omlægningsplanen. Det betyder at arealomlægningsprojekterne kan inddeles i 2 typer af projekter:

1) Arealomlægningsprojekter i Skalsådalen og de tilknyttede mindre ådale

Arealomlægningsprojekterne her omfatter primært lavbundsprojekter, som er kendte projekttyper, der teknisk og juridisk vil kunne udrulles hurtigt. Det er forvaltningens oplevelse, at der er stor opbakning til gennemførelse af disse projekter hos landbrugsforeningerne. Projekterne vil understøtte byrådets Klima, Miljø- og Naturpolitik, men vil ikke alene kunne tilgodese de statslige kvælstofreduktionskrav eller alene bidrage markant til de nationale klimamål.

2) Arealomlægningsprojekter på højjorden

Arealomlægningsprojekterne forventes her at omfatte klimaskovrejsning, minivådområder, eventuel etableringen af VE-anlæg og etableringen af store sammenhængende naturområder (biodiversitetsskov, overdrev m.m.).

Det igangværende arbejde med udarbejdelse af tematillæg til kommuneplanen for det åbne land forventes også at kunne medføre andre arealudpegninger i området, som kan påvirke lokaliseringen af de bedst egnede arealomlægningsprojekter på højjorden.

Forvaltningen forventer derfor i løbet af 2026 at fremlægge et mere konkret bud på lokaliseringen af arealomlægningsprojekterne på højjorden.

Forestående opgaver i Mariager Fjord oplandet

For Mariagerfjord vil arealomlægningsprojekterne ligeledes tage udgangspunkt i omlægningsplanen og 2 typer af projekter.

1) Arealomlægningsprojekter i Kastbjerg Ådalen og tilknyttede mindre ådale

Som for Hjarbæk fjord vil der i Kastbjerg Ådal kunne gennemføres lavbundsprojekter, der giver klima og kvælstof reduktioner. Mange af disse projekter er allerede igangsat undersøgt af forvaltningen som del af den kommunale udrulning af de statslige vandplaner. Her oplever forvaltningen også en positiv og konstruktiv dialog med lodsejerne for at få en fælles afklaring af om projekterne kan gennemføres. Arealomlægningen vil fremme Klima, Miljø- og Naturpolitikken.

2) Arealomlægningsprojekter på højjorden

Som i Hjarbæk fjord forventes en arealomlægning på højjorden at være nødvendig og omlægningsprojekterne kan omfatte klimaskovrejsning, minivådområder, eventuel etableringen af VE-anlæg og etableringen af store sammenhængende naturområder (biodiversitetsskov, overdrev m.m.).

Da der som nævnt ovenfor er faglig usikkerhed om hvorvidt vandet løber til indre eller yder fjorden fra Kastbjerg Å og dette først afklares i løbet af 2026/2027 anbefales det, at forvaltningen i 2026 primært har fokus på udvikling af et samlet arealomlægningsprojekt, der giver sammenhængende natur i et område med et meget højt potentiale for høj kvalitets natur med stor biodiversitet.

Økonomi

Der er ingen økonomiske konsekvenser ved beslutningen.

Arealomlægningsprojekterne finansieres af staten på grundlag af projektansøgning fra forvaltningen.

Bilag

Bilag 1, Den endelige omlægningsplan for Randers på kort

Bilag 2, Klima, Natur og Miljøpolitikken 2025-2029

Grøn Trepert - LDU 5-2-26

Punkt 15: Drøftelse af plansager uden for Randers

01.02.00-A26-1-23

Indstilling

Til drøftelse.

Beslutning

Drøftet.

Bilag

Orientering om lokalplansager uden for Randers

Punkt 16: Sagsstyringsliste pr. 26. januar 2026

00.01.00-A00-35-25

Resumé

Orientering om forventede sager til det kommende landdistriktsudvalgsmøde.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til landdistriktsudvalget,

1. at orienteringen om forventede kommende sager tages til efterretning.

Beslutning

Taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Forvaltningen har udarbejdet en oversigt over forventede sager til næstkommende møde i udvalget. Dette sker med henblik på at give udvalget et bedre indblik i de kommende sager.

Driftstilskud til foreninger
Landdistriktskonference 2026
Naturindsatsen i Randers - værdifuldeområder, projekter på vej og kobling til Grøn Trepert
Årsberetning for bevaringsudvalget
Årsberetning for bygningsforbedringsudvalget
Besøg af biblioteket
Årshjul Landdistriktsudvalget 2025
Mellemfinansiering Helstrup Forsamlinghus og Borgerforening
Mellemfinansiering Opdatering af kriterier

Forvaltningen gør opmærksom på, at der kan forekomme ændringer.

Derudover ønskes følgende emner drøftet på kommende udvalgsmøder

- Planproces i landdistrikt
- Fremtidens Randers i landdistriktsperspektiv

Økonomi

Der er ingen økonomiske konsekvenser ved beslutningen.

Punkt 17: Forvaltningen og formanden orienterer

00.01.00-G01-49-23

Beslutning

Taget til efterretning.

Punkt 18: Digital underskrift for tilstedeværelse

00.01.00-G01-49-23

Indstilling

Forvaltningen indstiller til landdistriktsudvalget

1. at der underskrives digitalt for tilstedeværelse på mødet.

Beslutning

Godkendt.